

Brüssel, 25. november 2025
(OR. en)

15964/25

ECOFIN 1606
UEM 585
ECB
EIB

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. november 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 951 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA EUROOPA KESKPANGALE Majandusjuhtimise raamistiku kajastumine liikmesriikide eelarvepoliitikas

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 951 final.

Lisatud: COM(2025) 951 final

Brüssel, 25.11.2025
COM(2025) 951 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE JA EUROOPA
KESKPANGALE**

Majandusjuhtimise raamistiku kajastumine liikmesriikide eelarvepoliitikas

{SWD(2025) 951 final}

SISSEJUHATUS

Tänavune sügispakett esitatakse ajal, mil ELi ja maailma laiemalt kimbutavad suured probleemid, kuid prognoosi järgi jääb ELi majandus vastupidavaks ja mõõdukas majanduskasv jätkub. EL kui üks maailma avatumaid majandusi peab seisma silmitsi kasvavate ülemaailmsete kaubanduspiirangute, pingete ja teiste kaubanduspartnerite sageli ebaausa konkurentsiga, mida veelgi süvendab Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tulenev ebakindlus. Hiljutised andmed näitavad, et 2025. aasta esimesel poolel kasvas majandustegevus oodatust kiiremini, mida osaliselt tingis see, et kaupade tootmine ja eksport toodi USA kõrgemate imporditariifide ootuses ettepoole. Kuigi hoog aasta teises pooles tõenäoliselt aeglustus, peaks euroala SKP reaalkasv olema 2025. aastal 1,3 %, mis ületab veidi komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi. Kuigi kasvutempo peaks 2026. aastal aeglustuma, peaks tarbijate kulutused ja investeeringud jääma vastupidavaks ning SKP reaalkasvuks jääma 1,2 %¹.

Eelarvestabiilsuse säilitamine on kestliku majanduskasvu ja vastupidavuse toetamisel keske tähtsusega. 2024. aastal jõustunud ELi reformitud eelarveraamistik on hakanud nüüdseks täielikult toimima. Tänavune sügispakett on oluline verstapost selle raamistiku rakendamisel. Kõik liikmesriigid on esitanud oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning nõukogu on võtnud vastu soovitused,² milles on ette nähtud iga liikmesriigi netokulude kava³.

Käesolevas teatises tehakse kokkuvõte 2025. aasta eelarvesuundumustest ja 2026. aasta eelarveväljavaadetest, hinnates seda, kuidas liikmesriigid järgivad ELi eelarveraamistikku. Teatis puudutab kõiki liikmesriike, kuid eelkõige pööratakse tähelepanu euroalale. Euroala liikmesriigid on esitanud eurorühmale ja komisjonile oma 2026. aasta eelarvekava ning komisjon on võtnud iga eelarvekava kohta vastu arvamuse. Lisaks hinnatakse teatises, kas liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemääraste eelarvepuudujäägi menetlust, on võtnud nõukogu soovituste peale tõhusaid meetmeid⁴.

ELi eelarveraamistik võimaldab vajalikku kaitsekulutuste suurendamist. Praeguse geopoliitilise olukorra ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast tuleneva julgeolekuprobleemide teravnemise tõttu kutsus komisjon liikmesriike üles taotlema algatuse „Kaitsevalmidus 2030“⁵ raames kaitsekulutuste tegemiseks riigipõhise vabastusklausli aktiveerimist. Riigipõhine vabastusklausel annab liikmesriigile paindlikkuse suurendada kaitsekulutusi, ilma et seda oleks vaja otsekohe rahastada kulukärbete või tulude suurendamise meetmetega. Paindlikkus annab seega liikmesriikidele piisavalt aega suuremate kaitsekulutuste mahutamiseks riigieelarvesse. See võimaldab liikmesriikidel nõukogu soovitatud netokulude

¹ Komisjon avaldas [2025. aasta sügisprognoosi](#) 17. novembril 2025 ja [Euroopa makromajanduse aruande](#) (SWD(2025) 957) 25. novembril 2025.

² Nõukogu soovitus, milles nähakse ette iga liikmesriigi netokulude kava, on kättesaadav eelarvejärelvalve vahekaardil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-member-states/country-pages_en?prefLang=et.

³ „Netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed (määrus (EL) 2024/1263, artikkel 2).

⁴ Sügispakett sisaldab ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaseid ettekandeid.

⁵ Komisjon ja kõrge esindaja esitasid 19. märtsil 2025 [Euroopa kaitse valge raamatu „Kaitsevalmidus 2030“](#).

kavast järgmise nelja aasta jooksul ajutiselt kõrvale kalduda kuni 1,5 % SKPst, tingimusel et kõrvalekalle on seotud kaitsekulutuste suurenemisega. Seni on nõukogu aktiveerinud riigipõhise vabastusklausli 16 liikmesriigi puhul (Belgia, Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Kreeka, Leedu, Läti, Poola, Portugal, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi ja Ungari).

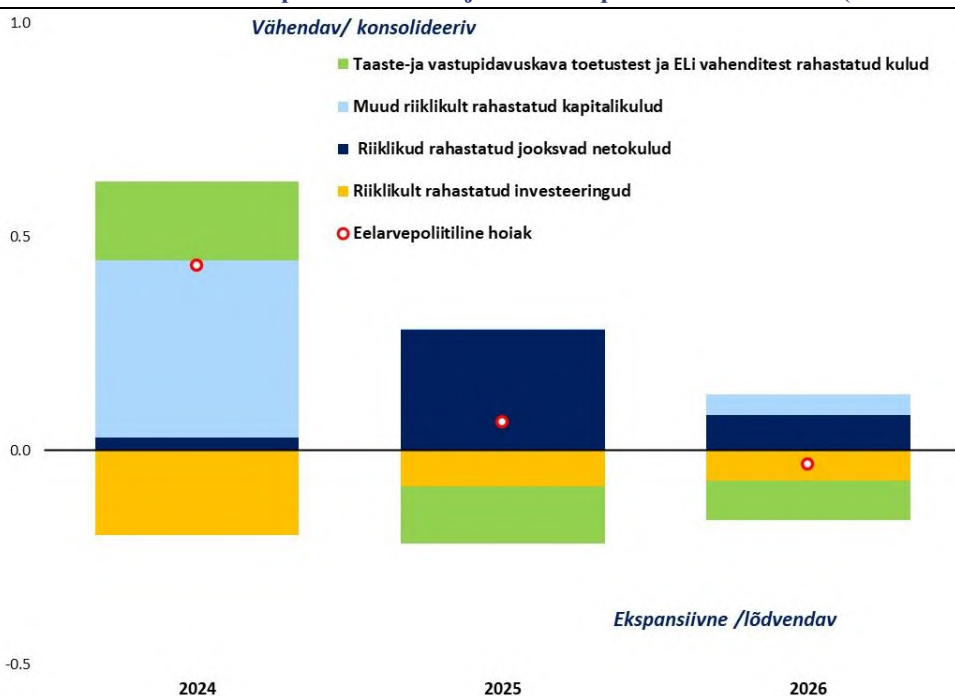
Käesolev teatis on jagatud kaheks osaks. I osas antakse ülevaade euroala eelarveolukorrast, sealhulgas tulevaste aastate väljavaadetest, tuginedes liikmesriikide eelarvekavadele ja komisjoni 2025. aasta sügisprognosile. Selles vaadeldakse üldist eelarvepoliitilist hoiakut ja selle kujundanud komponente ning hinnatakse eelarvepoliitika asjakohasust euroalal tervikuna. II osas keskendutakse komisjoni hinnangule selle kohta, kuidas iga liikmesriik on järginud nõukogu soovitatud netokulude kasvu ülemmäära. Euroala liikmesriikide puhul võetakse hindamisel arvesse eelarvekavas esitatud teavet. Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, võetakse hindamisel arvesse aruandeid meetmete kohta, mis on võetud vastuseks nõukogu soovitudele. Lõpuks sisaldab II osa kokkuvõtet ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohasest ettekandest, mille alusel kaalub komisjon uusi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise juhtumeid. Lisades on esitatud selle aluseks olevad analüüsid ja andmed.

I. EELARVESUUNDUMUSED JA EELARVEPOLIITILINE HOIAK EUROALAL

Euroala valitsemissektori koondpuudujääk peaks nii 2025. kui ka 2026. aastal pisut suurenema. Komisjoni 2025. aasta sügisprognos järgi peaks euroala koondpuudujääk suurenema 2025. aastal 3,2 %ni SKPst (2024. aastal oli see näitaja 3,1 % SKPst). Praeguse poliitika jätkudes peaks eelarvepuudujääk 2026. aastal suurenema 3,3 %ni SKPst.

Pärast eelmistel aastatel toimunud märkimisväärset langust on euroala koguvõla suhe SKPsse hakanud 2025. aastal suurenema ja peaks jõudma 2026. aasta lõpuks tasemele 89,8 % SKPst (2024. aasta lõpus oli see näitaja ligikaudu 88 % SKPst). See kasv on tingitud püsivast esmasest eelarvepuudujäägist ning võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelise erinevuse võlga suurendavatest osistest. Lisaks peaks intressimäärade ja majanduskasvu erinevus (lumepalliefekt) muutuma vähem soodsaks, kuna võlalt makstav kaudne intressimäär suureneb, samal ajal kui inflatsioon (SKP deflaator) tasandub veelgi. Nelja liikmesriigi valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab prognoosi järgi järgmisel aastal 100 %.

Joonis 1. Euroala eelarvepoliitiline hoiak ja selle komponendid 2024–2026 (% SKPst)

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos.

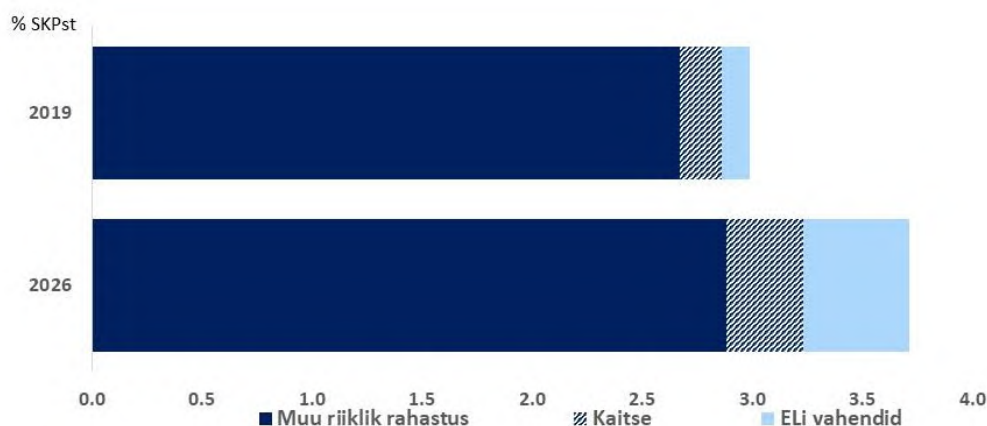
Prognoosi järgi peaks euroala eelarvepoliitiline hoiak olema 2025. ja 2026. aastal üldjoontes neutraalne⁶. Keskpika perioodi kavade rakendamise raames on liikmesriigid 2025. aastal piiranud riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu ja/või suurendanud tulusid. Seda vaoshoitust on suures osas tasakaalustanud riiklikult rahastatavate investeeringute (peamiselt kaitseinvesteeringud) ning taaste- ja vastupidavusraha toetuste ja muude ELi vahendite suurenemine⁷. Sel viisil peaks üldine eelarvepoliitiline hoiak olema 2025. aastal üldjoontes neutraalne. Euroala üldine eelarvepoliitiline hoiak peaks jääma üldjoontes neutraalseks ka 2026. aastal, kuna jooksvate netokulude ja muude kapitalikulude mõningast väikest piiramist tasakaalustab taaste- ja vastupidavusraha (seda rakendatakse viimast aastat) toetuste ja muude ELi vahendite üha suurem kasutamine. Sealjuures on oluline, et kaitsekulutused peaksid samuti stabiilselt suurenema, jõudes 1,4 %-lt SKPst 2024. aastal 1,7 %-le SKPst 2026. aastal.

Euroala avaliku sektori investeeringud peaksid 2026. aastal veelgi suurenema, mis on tingitud nii riiklikust kui ka ELi tasandi rahastusest. Investeeringud peaksid andma 2026. aastal euroala eelarvepoliitikale täiendava ekspansiivse tõuke. Prognoosi järgi jõuavad avaliku sektori investeeringud euroalal 2026. aastaks 3,7 %ni SKPst, kuna 2019. aastal olid need olnud 3,0 % SKPst. Suurenemist aastatel 2019–2026 on toetatud nii liikmesriikide kui ka ELi eelarvest, eelkõige taaste- ja vastupidavusraha toetustest. Hoogustuvad ka kaitseinvesteeringud, kusjuures ligikaudu üks kolmandik investeeringute prognoositud kasvust aastatel 2025–2026 tuleneb suurenenud kaitseinvesteeringutest.

⁶ Eelarvepoliitika kajastab kaalutusõigusel põhineva eelarvejuhtimise lühiajalist mõju majandusele.

⁷ Mõiste „toetused“ osutab avaliku sektori kulutustele, mida rahastatakse taaste- ja vastupidavusraha tagastamatust toetusest ja muudest ELi vahenditest.

Joonis 2. Euroala avaliku sektori investeeringud 2019–2026 (% SKPst)

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognosis.

Euroala eelarvepoliitika näib olevat üldiselt asjakohane nii 2025. kui ka 2026. aastal. Üldiselt neutraalne eelarvepoliitiline hoiak on kooskõlas inflatsiooni vähenemisega ja selle prognoositud stabiliseerumisega ligikaudu 2 % juures ning vajadusega säilitada ebakindlas keskkonnas endiselt mõõdukas kasvuväljavaade. Samuti on see kooskõlas euroala liikmesriikide jõupingutustega järgida nõukogu soovitatud netokulude maksimaalseid kasvumäärasid ja riigipõhise kaitsetstarbelise vabastusklausli kasutamisega.

Eelarvepoliitika komponendid on asjakohased. Riigi rahanduse konsolideerimine, mis on tingitud jooksvate netokulude aeglustumisest, vastab üldjoontes kohandamisvajadustele, mida on soovitatud netokulude kavades, eelkõige suure eelarvepuudujäägi ja suure võlakoormusega riikides. Samal ajal aitavad taaste- ja vastupidavusrahanõu ning muud ELi rahalised vahendid neutraliseerida konsolideerimise pärssivat mõju. Lisaks aitab investeeringute suurendamine nii riikliku rahastamise kui ka taaste- ja vastupidavusrahanõu kaudu parandada ELi prioriteetide elluviimist ja suurendada kasvupotentsiaali. 2026. aastal on jätkuvalt vaja toetada liikmesriikide kaitsevõime ülesehitamist, tagades samal ajal, et kohandamisvajadusega liikmesriigid jätkavad eelarve kohandamist, eelkõige muude kui kaitsekulutuste puhul.

II. EELARVEKAVADE, ÜLEMÄÄRASE EELARVEPUUDUJÄÄGIGA LIIKMESRIIKIDE MEETMETE TÕHUSUSE JA TEISTE LIIKMESRIIKIDE EELARVEOLUKORRA HINDAMINE

(i) Kuidas hinnata ELi eelarveraamistiku järgimist?

Reformitud majanduse juhtimise raamistikus on netokulude kasv ainus tegevusnäitaja, mille abil hinnata, kas liikmesriik järgib nõukogu soovitusi. Oma keskpika perioodi kavades on liikmesriigid võtnud kohustuse järgida netokulude maksimaalseid kasvumäärasid, mis on väljendatud aasta kaupa ja kumulatiivselt, ning juhul, kui liikmesriik on taotlenud

kohandamisperioodi pikendamist, kohustuse teha teatavad reformid ja investeeringud⁸. Kui nõukogu on need maksimaalsed kasvu- või ülemmäärad heaks kiitnud, võetakse need kavade kehtivusaja jooksul kriteeriumite järgimise hindamise võrdlusaluseks. Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, on kriteeriumite järgimise võrdlusaluseks nõukogu kehtestatud korrigeeriv netokulude kava. Praegu kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust üheksa liikmesriigi suhtes: Austria, Belgia, Itaalia, Malta, Poola, Prantsusmaa, Rumeenia, Slovakkia ja Ungari. Liikmesriigid, kelle puhul on nõukogu aktiveerinud kaitsekulutuste riigipõhise vabastusklausli, võivad netokulude maksimaalsete kasvumäärade soovitudest ajavahemikul 2025–2028 kuni 1,5 % võrra SKPst. See puudutab 16 liikmesriiki: Belgia, Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Kreeka, Läti, Leedu, Poola, Portugal, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Taani, Tšehhi ja Ungari.

Komisjoni hinnang kriteeriumite järgimise kohta põhineb komisjoni 2025. aasta sügisprognoosil ja selles tuakse esile juhud, kus kriteeriumite järgimine on sattunud ohtu, tagamaks seda, et liidu poliitilisi suuniseid võetaks liikmesriikide eelarvete koostamisel asjakohaselt arvesse. Komisjoni prognoosis võetakse arvesse teavet, mille liikmesriigid on esitanud oma 2026. aasta eelarvekavades (euroala liikmesriikide puhul) ja tõhusaid meetmeid käsitlevates aruannetes (ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega hõlmatud riikide puhul),⁹ ning üldisemalt kõigi liikmesriikide riigieelarveid¹⁰. Kriteeriumite järgimise hindamise aluseks on komisjoni 2025. aasta sügisprognoosis esitatud hinnangulise netokulude kasvu ja nõukogu soovitud maksimaalse netokulude kasvu võrdlus ja selle puhul võetakse eespool nimetatud 16 liikmesriigi puhul arvesse kaitsekulutuste jaoks riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust¹¹. Tekstikastis 1 antakse põhjalik ülevaade sellest, kuidas komisjon on kriteeriumite järgimist hinnanud, kuna käesolevas teatises esitatud järeldused põhinevad sellel.

⁸ Kohandamisperioodi pikendamise võimaldamiseks on reformide ja investeeringute tegemise kohustuse võtnud kaheksa liikmesriiki: Austria, Belgia, Hispaania, Itaalia, Prantsusmaa, Rumeenia, Saksamaa ja Soome.

⁹ Ülevaade käimasolevatest ja lõpetatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlustest on kättesaadav [siin](#). Artikli 126 lõike 7 kohastes ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimist käsitlevates nõukogu soovitudes nõutakse, et liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, annaksid soovitude peale võetud meetmetest iga kuue kuu tagant aru. Euroala riikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, võib meetmeid käsitleva aruandena kasutada eelarvekava.

¹⁰ Vastavalt õigusnõuetele tuleb riigieelarvete aluseks olevad makromajanduslikud prognoosid koostada või kinnitada sõltumatult. Mõnes liikmesriigis (Austria, Belgia, Luksemburg, Madalmaad ja Sloveenia) koostab prognoosid sõltumatu riiklik eelarveasutus. Teistes liikmesriikides (Eesti, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Läti, Malta ja Portugal) kinnitab sõltumatu riiklik eelarveasutus makromajandusliku prognoosi või teeb seda sõltumatu eksperdikomitee (Saksamaa ja Slovakkia). Prantsusmaal hindab sõltumatu riiklik eelarveasutus makromajanduslikke prognoose. Soomes koostab makromajandusliku prognoosi rahandusministeeriumi osakond kooskõlas funktsionaalset sõltumatust käsitlevate ELi õiguslike nõuetega, kuid sõltumatu riiklik eelarveasutus seda ei kinnita. Sõltumatu riiklik eelarveasutus hindab või kinnitab aastaeelarvetes kasutatud makromajanduslikud prognoosid ka mõnes riigis, mis euroalasse ei kuulu.

¹¹ Järgimise hindamisel võetakse arvesse kaitsekulusid, mis vastavad Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA2010) raamistiku valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) riiklikult rahastatavate kaitsekulutuste määratlusele.

Tekstikast nr 1. Komisjoni hinnang selle kohta, kuidas liikmesriigid järgivad nõukogu soovitusi

2025. aasta sügise eelarvejärelvalve käigus hindab komisjon liikmesriikide eelarvesuundumusi ja -väljavaateid, võrreldes peamiselt komisjoni netokulude kasvu prognoosi nõukogu soovitatud netokulude maksimaalsete kasvumääradega. Viimased on esitatud kas nõukogu soovitusel, millega kiidetakse heaks liikmesriigi keskpika perioodi kava, või nõukogu soovitusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamise kohta. Euroala liikmesriikide puhul esitab komisjon selle hinnangu oma arvamuses eelarvekava kohta.

Kõigi liikmesriikide puhul vaadeldakse kõrvalekaldeid netokulude soovitatud maksimaalsetest kasvumääradest aasta ja kumulatiivses arvestuses, lähtudes asjaomase soovitusel võrdlusaastast, mis tavaliselt vastab keskpika perioodi kava kinnitamisele eelnevale aastale¹².

Liikmesriik loetakse nõuetele vastavaks, kui netokulude kasv jääb allapoole nõukogu soovitatud ülemmäära.

Kui kulude kasv on soovitatud kasvust suurem (st kõrvalekalle on positiivne), võrdleb komisjon kõrvalekalde suurust aastapõhise künnisega 0,3 % SKPst ja kumulatiivse künnisega 0,6 % SKPst¹³. Nendest künnistest allapoole jäävat kõrvalekallet käsitatakse mittevastavuse ohuna ning neid künniseid ületavat kõrvalekallet olulise mittevastavuse ohuna.

Lisaks käsitatakse liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, positiivset kõrvalekallet, mis ületab emba-kumba künnist, kindla tunnusega sellest, et tõhusaid meetmeid ei ole võetud, mis võib viia menetluse kiirendamiseni¹⁴. Praeguses etapis puuduvad 2025. aasta eelarve täitmise andmed ja menetluse kiirendamist kaalutaks üksnes juhul, kui komisjoni prognoosis hinnatud netokulude kasvu ja soovitatud korrigeeriva netokulude kava võrdlemisel (võttes vajaduse korral arvesse kaitsekulutuste paindlikkust riigipõhise vabastusklausli alusel) ilmneb eriti ulatuslik mittevastavus. Muul juhul on ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus. Liikmesriikide puhul, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, kuid kelle võla suhe SKPsse on üle 60 %, koostatakse juhul, kui positiivne kõrvalekalle ületab emba-kumba künnist ja eelarve täitmise andmed seda kinnitavad, ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohane ettekanne. Sellisel juhul hinnatakse ettekandes

¹² Hindamisel on võetud aluseks üksikasjalikud riigipõhised tabelid, mille võib leida komisjoni töödokumentidist „Eelarvestatistikat käsitlevad tabelid, milles esitatakse liikmesriikide eelarvepoliitika hindamiseks vajalikud taustandmed“, SWD(2025) 951 final, Brüssel, 25.11.2025.

¹³ Muudetud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõige 2.

¹⁴ Menetluse kiirendamine tähendab seda, et komisjon soovib nõukogul võtta artikli 126 lõike 8 alusel vastu otsuse, milles määratakse kindlaks, et tõhusaid meetmeid ei ole võetud.

võlakriteeriumi järgimist ja see võib viia võlapõhise ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse käivitamiseni.

16 liikmesriigi puhul, kelle suhtes on nõukogu aktiveerinud riigipõhise kaitsekulutuste vabastusklausli, hõlmab kriteeriumite järgimise hindamise kontroll seda, kas netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära kumulatiivne ületamine on seletatav kaitsekulutuste suurenemisega ajavahemikul 2025–2028 võrdlusaasta suhtes kuni 1,5 % võrra SKPst. Kui kõrvalekallet saab täielikult seletada kaitsekulutuste kavandatud suurenemisega võrdlusaasta suhtes, loetakse liikmesriik soovitusel vastavuses olevaks.

Netokulude kasvu kriteeriumi järgimise hindamisel võtab komisjon arvesse ka liikmesriigi üldist eelarvepositsiooni, st kas see on tasakaalulähedane või ülejäägis.

(ii) Eelarvekava esitanud liikmesriigid

Euroala liikmesriigid esitavad eelarvekavas kulu- ja tulumeetmed, mida nad kavatsesid 2026. aastal rakendada. Enamik euroala liikmesriike on esitanud oma 2026. aasta eelarvekava seadusega ettenähtud tähtajaks, milleks on oktoobri keskpaik. Belgia ja Hispaania ei ole eelarvekava veel esitanud, kuna kummagi parlamendile ei ole 2026. aasta eelarvet esitatud¹⁵. Austria esitas 13. mail 2025 nii 2025. kui ka 2026. aasta eelarvekava, mille kohta komisjon esitas oma arvamuse 23. juunil 2025¹⁶. Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, võisid kasutada eelarvekava ka selleks, et anda aru ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames võetud meetmete tõhususest.

A) Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust

Prognoosi kohaselt **järgib** netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära kolm euroala liikmesriiki, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

- **Itaalia** netokulud kasvavad 2025. ja 2026. aastal, jäädes prognoosi järgi allapoole nõukogu soovitatud ülemäära. Selle tulemusel on ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus.
- **Slovakkia** netokulud kasvavad 2025. aastal, jäädes prognoosi järgi allapoole nõukogu soovitatud ülemäära, kuid 2026. aastal peaks netokulude kasv prognoosi järgi nõukogu soovitatud ülemäära ületama. Prognoositud kõrvalekalle jääb siiski eeldatavasti riigipõhise kaitsekulude vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. Selle tulemusel on ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus.
- **Prantsusmaa** netokulude kasv on prognoosi järgi 2025. aastal nõukogu soovitatud ülemäärast veidi suurem, kuid kõrvalekalle ei ületa 0,3 % SKPst, mille ületamine annab kindla tunnistuse sellest, et tõhusaid meetmeid ei ole võetud. Seevastu 2026. aastal jääb netokulude kasv prognoosi järgi allapoole nõukogu soovitatud

¹⁵ Komisjon jälgib jätkuvalt Belgia ja Hispaania eelarvesuundumusi ning on oma sügisprognooside koostamisel võtnud arvesse kõiki asjakohaseid poliitikameetmeid. Hispaania ei ole esitanud ka 2025. aasta eelarvekava.

¹⁶ Komisjoni arvamuses jõuti järeldusele, et Austria 2025. ja 2026. aasta eelarvekava on stabiilsuse ja kasvu pakti sätetega kooskõlas. Komisjoni arvamus Austria eelarvekava kohta, 23.6.2025, COM(2025)4106 final.

ülemäära. Selle tulemusel on ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus. Komisjon märgib, et seda hinnangut varjutab parlamendis käimasolevate arutelude tõttu märkimisväärne ebakindlus.

Prognoosi järgi on netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära suhtes **olulise mittevastavuse ohus** üks euroala liikmesriik, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

- **Malta** netokulud kasvavad 2025. ja 2026. aastal, jäädes prognoosi järgi (aastases arvestuses) allapoole nõukogu soovitatud ülemäära. Võttes aga arvesse suurt kõrvalekallet 2024. aastal, on kumulatiivne kõrvalekalle nii 2025. kui ka 2026. aastal tublisti üle 0,6 % SKPst, mida tuleb käsitada kindla tunnuseks sellest, et tõhusaid meetmeid ei ole võetud. Kuigi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on praeguses etapis, kus 2025. aasta eelarve täitmise andmed on puudu, peatatud olekus, on Maltal kriteeriumitega olulisse mittevastavusse sattumise oht, mistõttu võib järeldada, et ta ei ole võtnud tõhusaid meetmeid, mis võib nõuda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kiirendamist. Tuleb siiski märkida, et 2024. aastal leidis aset suur tulude ülelaekumine, nii et ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimine 2026. aastal on võimalik.

B) Liikmesriigid, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust

Prognoosi kohaselt **järgib** netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära kuus euroala liikmesriiki, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

- **Soome**¹⁷ ja **Luksemburgi** puhul kasvavad netokulud 2026. aastal, jäädes prognoosi järgi allapoole nõukogu soovitatud ülemäära.
- **Saksamaa, Eesti, Kreeka ja Läti** netokulude kasv peaks prognoosi järgi ületama nõukogu soovitatud ülemäära. Kõrvalekalle jääb nende riikide puhul prognoosi kohaselt siiski riigipõhise vabastusklausliga kaitsekulude jaoks võimaldatud paindlikkuse piiresse.

Kolm euroala liikmesriiki, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, **järgivad** hinnangute kohaselt stabiilsuse ja kasvu paktis ette nähtud eelarvepoliitilisi kohustusi, kuna nende eelarvepositsioon on enam-vähem tasakaalus või isegi ülejäägis, ehkki netokulude kasv on prognoosi järgi üle netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära.

- **Iirimaa, Küprose ja Portugali** eelarvepositsioon on prognoosi järgi ülejäägis (Iirimaa ja Küprose puhul) või tasakaalulähedane (Portugali puhul), mis aitab vähendada valitsemissektori võla suhet SKPsse. Samal ajal märgib komisjon, et **Iirimaa** on oht ületada netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ning **Küprosel ja Portugalil** on oht oluliselt ületada netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära.

¹⁷ Komisjon leiab siiski, et Soome ei täida Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 126 sätestatud puudujäägi kriteeriume ja, kuigi nõukogu on aktiveerinud Soome puhul riigipõhise vabastusklausli, ei põhjenda kaitsekulutuste suurenemine 2025. aastal ülemäära ületavat eelarvepuudujääki täielikult (vt allpool).

Prognoosi järgi on netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära suhtes **mittevastavuse ohus** kolm euroala liikmesriiki, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

- **Horvaatia, Leedu ja Sloveenia** netokulud kasvavad 2026. aastal prognoosi järgi üle nõukogu soovitatud ülemmäära. Võttes arvesse kaitsekulude jaoks riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, on prognoosikohane kumulatiivne kõrvalekalle 2026. aastal alla 0,6 % SKPst.

Prognoosi järgi on netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära suhtes **olulise mittevastavuse ohus** üks euroala liikmesriik, kelle suhtes ei kohaldata ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust.

- **Madalmaade** netokulude kasv peaks 2026. aastal olema prognoosi järgi nõukogu soovitatud ülemäärast tunduvalt suurem, kuna nii aastapõhine kui ka kumulatiivne kõrvalekalle on vastavalt üle 0,3 % ja 0,6 % SKPst.

(iii) Liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ja kes ei ole eelarvekava esitanud

Nende euroala liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ja kes ei ole sügisel eelarvekava esitanud, ning nende euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, on komisjon hinnanud seda, kas tõhusaid meetmeid on võetud, oma prognoosi põhjal. Selle tulemusel on kõigi nimetatud liikmesriikide puhul ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus.

- **Austria** netokulud kasvavad 2025. ja 2026. aastal, jäädes prognoosi järgi (nii aastapõhises kui ka kumulatiivses arvestuses) allapoole nõukogu soovitatud ülemmäära. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosis on Austria kohta arvesse võetud poliitikameetmeid, mis on juba esitatud 13. mail 2025 esitatud eelarvekavas, ja uuemat teavet. Selle põhjal järgib Austria netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära.
- **Belgia ja Poola** netokulude kasv ületab 2025. ja 2026. aastal (kumulatiivses arvestuses) prognoosi järgi paranduskavaga kehtestatud ülemmäära. Kõrvalekalle jääb siiski eeldatavasti riigipõhise vabastusklausliga kaitsekulude jaoks võimaldatud paindlikkuse piiresse. Selle põhjal järgivad Belgia ja Poola netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära.
- **Ungari** netokulude kasv ületab 2025. ja 2026. aastal (kumulatiivses arvestuses) prognoosi järgi paranduskavaga kehtestatud ülemmäära. 2025. aastal jääb kumulatiivne kõrvalekalle eeldatavasti riigipõhise vabastusklausliga kaitsekulude jaoks võimaldatud paindlikkuse piiresse ja 2026. aastal jääb see alla 0,6 % SKPst, mille ületamine annaks kindlat tunnistust sellest, et tõhusaid meetmeid ei ole võetud. Kuigi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus on praeguses etapis peatatud olekus, on Ungaril 2026. aastal mittevastavuse oht, mistõttu võib järeldada, et ta ei ole võtnud tõhusaid meetmeid, mis võib nõuda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kiirendamist.

- **Rumeenia** puhul peaks netokulude kasv 2025. aastal olema prognoosi järgi nõukogu soovitatud ülemmäärast (0,1 % SKPst) vaid veidi suurem ja jääma 2026. aastal kenasti allapoole nõukogu soovitatud ülemmäära. Seda tänu eelarve konsolideerimise pakettidele, mille Rumeenia on suve jooksul vastu võtnud. Selle tulemusel on ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus peatatud olekus. Sellest tulenevalt ei tee komisjon praegu ettepanekut peatada ühissätete määruse ning taaste- ja vastupidavusraha määruse kohase makromajandusliku tingimuslikkuse menetluse alusel ELi vahendite andmist. Samal ajal on Rumeenial lühikeses perspektiivis kindlasti tarvis rakendada rangelt viimastel kuudel vastu võetud eelarve konsolideerimise meetmeid ja sujundada avaliku sektori investeeringud. Lisaks sellele, nagu on rõhutatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohases nõukogu 8. juuli 2025. aasta soovitusel, peaks Rumeenia tugevdama oma maksuhaldus- ja eelarveprotsessi, et vältida kavandatust suuremaid kulutusi. Nende poliitiliste kohustuste täitmine aitab tagada seda, et võetud meetmed loetakse jätkuvalt tõhusaks. Keskpikas perspektiivis on ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks 2030. aastaks vaja täiendavaid eelarve konsolideerimise meetmeid.

(iv) Muud liikmesriigid

Komisjon on oma prognoosi alusel hinnanud netokulude soovitatud maksimaalse kasvumäära järgimist ka teiste liikmesriikide puhul.

- **Tšehhi** ja **Taani** netokulud kasvavad 2026. aastal prognoosi järgi üle nõukogu soovitatud ülemmäära. Kõrvalekalle jääb nende riikide puhul prognoosi kohaselt siiski riigipõhise vabastusklausliga kaitsekulude jaoks võimaldatud paindlikkuse piiresse. Selle põhjal järgivad Tšehhi ja Taani netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära.
- **Rootsi** netokulud kasvavad 2026. aastal prognoosi järgi üle nõukogu soovitatud ülemmäära ja ületavad künnise 0,3 % SKPst. Võttes aga arvesse 2024. ja 2025. aasta tulemusi, jäävad 2026. aasta kumulatiivsed netokulud allapoole nõukogu soovitatud ülemmäära. Selle põhjal järgib Rootsi netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära.
- **Hispaania** puhul on netokulude kasv 2026. aastal prognoosi järgi üle nõukogu soovitatud ülemmäära, aga kõrvalekalle on alla 0,3 % SKPst (aastases arvestuses) ja 0,6 % SKPst (kumulatiivses arvestuses). Selle põhjal on Hispaanial oht mitte olla 2026. aastal vastavuses netokulude soovitatud maksimaalse kasvumääraga.
- **Bulgaaria**¹⁸ puhul peaks netokulude kasv prognoosi järgi ületama 2026. aastal nõukogu soovitatud ülemmäära, võttes arvesse riigipõhise vabastusklausliga kaitsekulude jaoks võimaldatavat paindlikkust. Selle põhjal on Bulgaarial oht mitte olla 2026. aastal vastavuses netokulude soovitatud maksimaalse kasvumääraga.

¹⁸ Pärast euroalaga ühinemist 1. jaanuaril 2026 kehtivad Bulgaaria suhtes samad aruandluskohustused nagu kõigi teiste euroala liikmesriikide suhtes, sealhulgas kohustus esitada sügisel eelarvekava.

(v) ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohane ettekanne

2025. aasta sügispaketi raames on komisjon võtnud vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase ettekande Saksamaa ja Soome kohta¹⁹. Soome puhul on ettekande ajendiks 2024. aasta eelarvepuudujääk, mis ületab kontrollväärtust 3 % SKPst, ja 2025. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk, mis ületab 3 % SKPst; Saksamaa puhul on selleks 2025. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk, mis ületab 3 % SKPst. Ettekandes leitakse, et praeguses etapis ei ole põhjust algetada Saksamaa suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, sest ülemäärane eelarvepuudujääk, mis ületab 3 % SKPst, on täielikult seletatav kaitsekulutuste suurenemisega ja seda võimaldab riigipõhine vabastusklausel. Soome puhul saab eelarvepuudujääki, mis ületab 2025. aastal 3 % SKPst, seletada kaitsekulutuste suurenemise ja riigipõhise vabastusklausli alusel võimaldatud paindlikkusega ainult osaliselt. Seepärast kaalub komisjon võimalust algetada Soome suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.

(vi) Kokkuvõte ja edasine tegevus

Liikmesriigid peaksid oma riigieelarve seaduse vastuvõtmise menetluses arvesse võtma komisjoni arvamust eelarvekava kohta. Üheksatteist liikmesriiki, kelle puhul on leitud, et nad täidavad nõudeid, kutsutakse üles jätkama 2026. aastal eelarvepoliitika rakendamist kavandatud viisil. Kaheksat liikmesriiki, kelle puhul on oht, et nad ei ole nõuetega vastavuses, kutsutakse omakorda üles võtma oma riikliku eelarvemenetluse raames vajalikke meetmeid, et 2026. aastal oleks eelarvepoliitika nõukogu soovitusel kooskõlas. Eriti oluline on see nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, et hoida ära ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kiirendamist kevadel. Komisjon on valmis tegema koostööd kõigi liikmesriikidega ja toetama jõupingutusi, mis aitavad tagada läbivaadatud majanduse juhtimise raamistiku järgimist.

Komisjon kaalub ettepanekut algetada Soome suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus. Soome puhul kaalub komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase ettekande põhjal ning pärast ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 4 kohase majandus- ja rahanduskomitee arvamuse arvessevõtmist ettepaneku tegemist nõukogule võtta ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 6 alusel vastu otsus, millega tunnistatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi eksisteerimist. Kui nõukogu otsustab, et ülemäärane eelarvepuudujääk eksisteerib, võtab ta samal ajal kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikega 7 vastu ka soovitusel korrigeeriva netokulude kava kohta.

Komisjon esitab ajakohastatud hinnangu 2026. aasta kevadel. Kriteeriumite järgimise ajakohastatud hinnang põhineb 2025. aasta eelarve täitmise andmetel, komisjoni 2026. aasta

¹⁹ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud komisjoni ettekanne, 25.11.2025, COM(2025) 950 final. Kõnealusel ettekandes analüüsitakse valitsemissektori eelarve puudujääki asutamislepingu nõuete suhtes, et otsustada, kas liikmesriigis on ülemäärase eelarvepuudujäägi oht. Eelarvekavasid käsitlevas komisjoni arvamuses analüüsitakse seevastu 2026. aastaks prognoositud netokulusid asjaomaste nõukogu soovitusel taustal.

kevadprognoosil ja iga-aastastel eduaruannetel, mille liikmesriigid peavad esitama 30. aprilliks 2026²⁰. Eelarvele antav hinnang sisaldab iga liikmesriigi kontrollikonto esmast arvutust, mille komisjon teeb eelarve täitmise andmete põhjal. Kontrollikontoga jälgitakse iga liikmesriigi puhul kõrvalekaldeid netokulude kasvu kavast ja selle põhjal kujundatakse täitmismeetmeid²¹. Lisaks jälgitakse kevadise hindamise käigus ka seda, kuidas rakendatakse reforme ja investeeringuid, mis tulenevad eelarve kohandamise perioodi pikendamisest seitsme aastani Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Soome, Belgia, Austria, Saksamaa ja Rumeenia puhul.

²⁰ Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega hõlmatud riikide puhul võib iga-aastasessse eduaruandesse lisada 2026. aasta kevade aruande meetmete kohta, mis on võetud vastuseks artikli 126 lõike 7 kohasele nõukogu soovitusel ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise kohta.

²¹ Vt ka tekstikasti 1, kus kirjeldatakse võimalikke järelevalvemeetmeid juhaks, kui netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületatakse. Üksikasjaliku ülevaate kontrollkonto kohta võib leida komisjoni töödokumendist „Eelarvestatistikat käsitlevad tabelid, milles esitatakse liikmesriikide eelarvepoliitika hindamiseks vajalikud taustandmed“, SWD(2025) 951 final, Brüssel, 25.11.2025.

**I LISA. NETOKULUDE KASVU 2025. JA 2026. AASTA IGA-AASTASED JA KUMULATIIVSED
KÕRVALEKALDED SOOVITUSTEST**

Aastased ja kumulatiivsed kõrvalekalded (% SKPst)

Aastane kõrvalekalle		Kumulatiivne kõrvalekalle		Riigipõhine vabastus klausel	Võrdlus aasta NEC	Kumulatiivne võttes arvesse vabastusklauslit	
2025 (A)	2026 (B)	2025 (C)	2026 (D)	(E)	(F)	2025 (G)	2026 (H)

Liikmesriigid, kes on esitanud eelarvekava

DE	-0.3	0.3	-0.3	0.0	Yes	2021	-0.8	-0.7
EE	-2.7	2.9	-2.0	1.0	Yes	2021	-3.5	-0.5
IE	0.5	-0.1	0.2	0.1	No	n.a.	n.a.	n.a.
EL	0.0	1.2	-1.0	0.2	Yes	2024	-1.2	-0.1
FR	0.1	-0.3	-0.2	-0.4	No	n.a.	n.a.	n.a.
HR	1.3	0.3	0.8	1.1	Yes	2021	0.3	0.5
IT	-0.1	0.0	-0.2	-0.2	No	n.a.	n.a.	n.a.
CY	0.3	0.5	-0.1	0.5	No	n.a.	n.a.	n.a.
LV	0.3	0.7	-1.2	-0.5	Yes	2021	-2.0	-2.0
LT	1.1	0.8	1.1	1.8	Yes	2021	-0.4	0.3
LU	0.5	-0.2	-0.3	-0.4	No	n.a.	n.a.	n.a.
MT	-0.5	-0.4	2.0	1.5	No	n.a.	n.a.	n.a.
NL	1.5	0.5	1.3	1.7	No	n.a.	n.a.	n.a.
PT	0.3	0.0	0.8	0.7	Yes	2021	0.7	0.7
SI	1.0	0.6	0.2	0.8	Yes	2021	0.0	0.2
SK	-0.5	0.3	-1.4	-1.0	Yes	2021	-2.3	-1.5
FI	-0.2	-0.1	-0.4	-0.5	Yes	2021	-2.0	-2.4

Liikmesriigid, kelle suhtes on algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus ja kes ei ole esitanud eelarvekava

BE	0.3	0.2	0.3	0.5	Yes	2021	-0.2	-0.3
HU	1.3	1.3	0.6	1.9	Yes	2021	-0.5	0.5
AT	-0.2	0.0	-0.2	-0.2	No	n.a.	n.a.	n.a.
PL	0.3	-0.1	0.6	0.5	Yes	2021	-0.9	-1.0
RO	0.1	-1.0	0.1	-0.9	No	n.a.	n.a.	n.a.

Muud liikmesriigid

BG	1.3	-0.5	1.3	0.7	Yes	2024	0.1	0.2
CZ	-0.5	1.0	-2.1	-1.0	Yes	2021	-2.5	-1.5
DK	2.1	0.5	0.4	0.8	Yes	2021	-1.1	-0.7
ES	0.3	0.3	-0.1	0.2	No	n.a.	n.a.	n.a.
SE	-1.0	0.9	-1.0	-0.1	No	n.a.	n.a.	n.a.

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognnoosi arvutused

Positiivne kõrvalekalle tähendab seda, et netokulutuste määr ületab soovituslikku. Esile tõstetud numbrid märgivad kõrvalekallet, mis ületab 0.3% SKPst (aastapõhine kõrvalekalle) või 0.6% SKPst (kumulatiivne kõrvalekalle).

II LISA. PEAMISED MAKROMAJANDUSLIKUD JA EELARVENÄITAJAD

Valitsemissektori eelarvepositsioon, võlg ja SKP kasv

	Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKP)			Valitsemissektori võlg (%SKP)			SKP (reaalkasv)		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Liikmesriigid, kes on esitanud eelarvekava									
DE	-2.7	-3.1	-4.0	62.2	63.5	65.2	-0.5	0.2	1.2
EE	-1.7	-1.3	-4.4	23.5	23.4	25.9	-0.1	0.6	2.1
IE	4.0	1.5	1.0	38.3	33.1	32.5	2.6	10.7	0.2
EL	1.2	1.1	0.3	154.2	147.6	142.1	2.1	2.1	2.2
FR	-5.8	-5.5	-4.9	113.2	116.3	118.1	1.2	0.7	0.9
HR	-1.9	-2.8	-2.9	57.4	56.2	56.1	3.8	3.2	2.9
IT	-3.4	-3.0	-2.8	134.9	136.4	137.9	0.7	0.4	0.8
CY	4.1	3.3	3.0	62.8	56.4	51.0	3.9	3.4	2.6
LV	-1.8	-3.1	-3.5	46.6	48.3	49.9	0.0	1.0	1.7
LT	-1.3	-2.2	-2.5	38.0	39.8	44.7	3.0	2.4	3.0
LU	0.9	-0.8	-0.5	26.3	26.8	27.1	0.4	0.9	1.9
MT	-3.5	-3.2	-2.8	46.2	47.0	47.2	6.8	4.0	3.8
NL	-0.9	-1.9	-2.7	43.7	45.2	47.9	1.1	1.7	1.3
PT	0.5	0.0	-0.3	93.6	91.3	89.2	2.1	1.9	2.2
SI	-0.9	-2.2	-2.3	66.6	65.2	63.7	1.7	1.0	2.4
SK	-5.5	-5.0	-4.6	59.7	61.9	64.0	1.9	0.8	1.0
FI	-4.4	-4.5	-4.0	82.5	88.1	90.9	0.4	0.1	0.9
Liikmesriigid, kelle suhtes on algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus ja kes ei ole esitanud eelarvekava									
BE	-4.4	-5.3	-5.5	103.9	107.1	109.9	1.1	1.0	1.1
HU	-5.0	-4.6	-5.1	73.5	73.7	73.9	0.6	0.4	2.3
AT	-4.7	-4.4	-4.1	79.9	81.4	82.8	-0.7	0.3	0.9
PL	-6.5	-6.8	-6.3	55.1	59.5	64.9	3.0	3.2	3.5
RO	-9.3	-8.4	-6.2	54.8	59.1	61.1	0.9	0.7	1.1
Muud liikmesriigid									
BG	-3.0	-3.0	-2.7	23.8	28.5	30.6	3.4	3.0	2.7
CZ	-2.0	-1.8	-2.0	43.3	43.4	44.1	1.2	2.4	1.9
DK	4.5	2.3	1.1	30.5	28.9	27.7	3.5	2.0	2.1
ES	-3.2	-2.5	-2.1	101.6	100.0	98.2	3.5	2.9	2.3
SE	-1.6	-1.7	-2.4	34.0	34.5	35.3	0.8	1.5	2.6

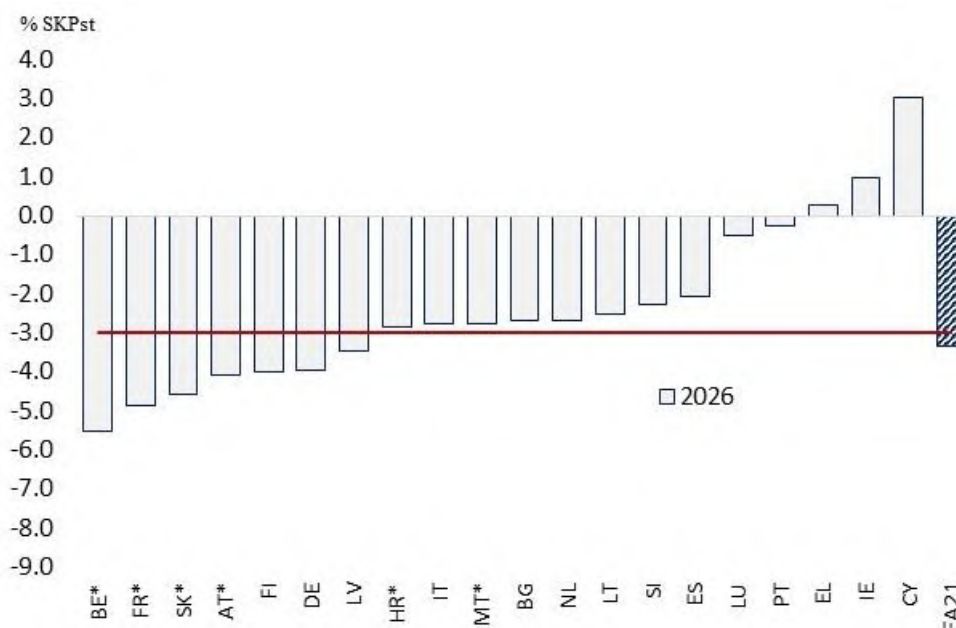
Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos

III LISA. EUROALA ÜLDINE EELARVEOLUKORD JA EELARVEPOLIITILINE HOIAK

(i) Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja selle põhjused aastatel 2025–2026

Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks 2025. ja 2026. aastal euroalal tervikuna suurenema, kuid riikide vahel esineb olulisi erinevusi. 2026. aastal peaks eelarvepuudujääk võrreldes 2025. aastaga suurenema 12 riigis. Kaheksa euroala liikmesriigi eelarvepuudujääk peaks ületama 3 % SKPst ja seitsme liikmesriigi eelarvepuudujääk peaks olema vähemalt 4 % SKPst.

Joonis 3. Euroala liikmesriikide valitsemissektori eelarvepositsioon 2026. aastal

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognosis

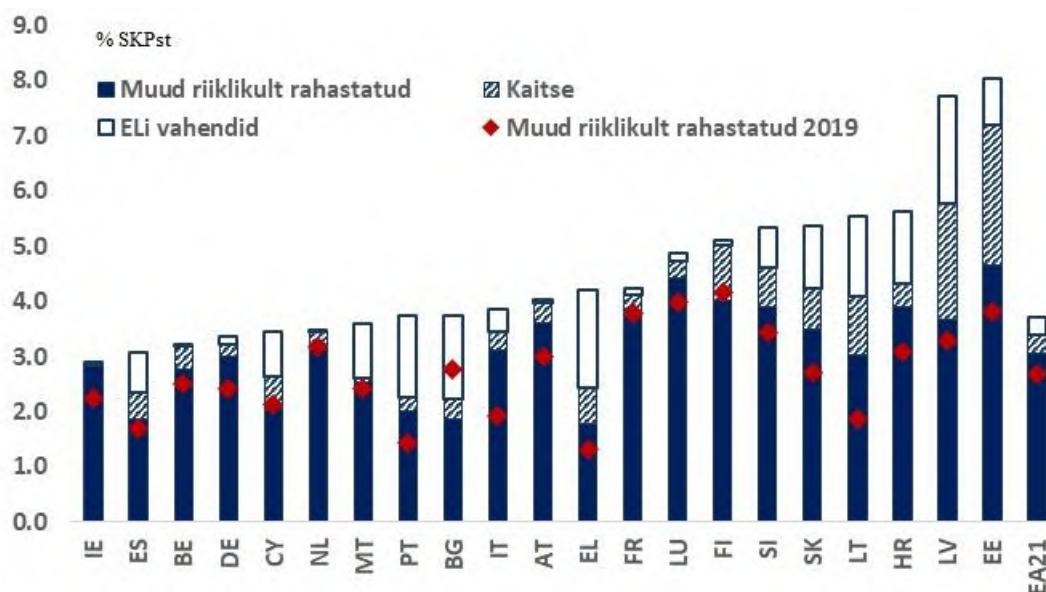
Märkus: Bulgaaria ühinemine euroalaga on kavandatud 1. jaanuariks 2026. EA20 koondnäitaja ei hõlma Bulgaariat.

Tärniga* tähistatud liikmesriikides on käimas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus.

Euroala eelarvepuudujäägi peamiseks põhjustajaks on kulutuste areng. Euroala kulude suhe SKPsse peaks prognoosi järgi suurenema 2025. ja 2026. aastal vastavalt 0,5 ja 0,3 protsendipunkti võrra. Kaitsekulutused peaksid prognoosi järgi stabiilselt suurenema (1,4 %-lt SKPst 2024. aastal 1,7 %-le SKPst 2026. aastal) ning intressikulude osakaal SKPst peaks samuti suurenema. 2026. aastal on investeeringud enamikus liikmesriikides suurenenud, mida on toetanud nii riiklikud kui ka ELi rahalised vahendid. Peaaegu pool avaliku sektori investeeringute kasvust aastatel 2019–2026 on seotud investeeringutega, mida rahastab EL, peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastust. Prognoosi kohaselt kulutab enamik euroala riike riiklikult rahastatavatele avaliku sektori investeeringutele rohkem kui enne pandeemiat. Itaalia ja Leedu paistavad silma kasvuga, mis ületab 1 % SKPst. Funktsionaalsest seisukohast peaksid kaitsekulutused enamikus ELi riikides 2026. aastal suurenema. Märkimisväärset kasvu on oodata Eestis (üle 1 protsendipunkti) ja Lätis (ligikaudu 1 protsendipunkti). Tuleb märkida, et

kaitsetstarbelise varustuse tarnimise ajakava võib põhjustada aastate lõikes teatavat kõikumist.

Joonis 4. Euroala liikmesriikide avaliku sektori investeeringute komponendid (2026)

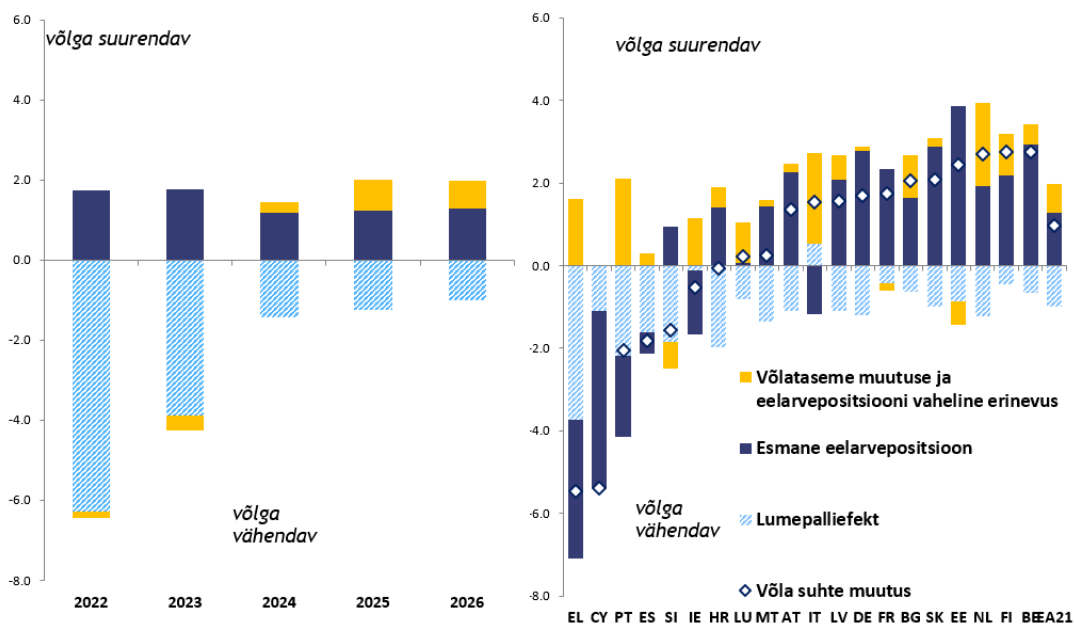

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos.

(ii) Valitsemissektori võlg aastatel 2025–2026

Sõltuvalt konsolideerimispuüdlustest ja makromajanduslikust arengust liigub valitsemissektori võla suhe SKPsse prognoosi järgi euroala riikides 2025. ja 2026. aastal erinevalt. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis aastatel 2000–2024 enamikus euroala liikmesriikides märkimisväärselt vähenes, peaks aastatel 2025–2026 prognoosi järgi 14 euroala liikmesriigis suurenema. 2026. aastaks peaks nelja liikmesriigi (Belgia, Kreeka, Prantsusmaa ja Itaalia) võla suhe SKPsse olema jätkuvalt üle 100 %. Samal ajal jätkab Kreekas ja Küprosel võlg SKP suhtes tänu märkimisväärsele esmasele eelarveülejärgile jõudsat vähenemist.

Joonis 5. Tegurid, mis mõjutavad valitsemissektori võla ja SKP suhte iga-aastast muutust euroalal (2022–2026) ja selle liikmesriikides (2026)

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognosis.

Enamikus euroala liikmesriikides on võla suhte muutus aastatel 2026–2025 tingitud esmasest eelarvepositsioonist ja mõnest võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vahelise erinevuse osisest. Võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus on eeldatavasti eriti oluline (üle 1 protsendipunkti SKPst) Kreekas, Portugalis, Irimaal, Itaalias, Leedus ja Madalmaades. Lumepalliefektil oleks jätkuvalt võlga vähendav mõju, kuna intressimäärade ja majanduskasvu erinevus jääb eeldatavasti soodsaks kõigis liikmesriikides peale Itaalia, kuigi see on peamiselt madalama inflatsiooni ja valitsemissektori võlgadelt makstavate kõrgemate kaudsete intressimäärade tõttu märkimisväärselt väiksem kui varasematel aastatel.

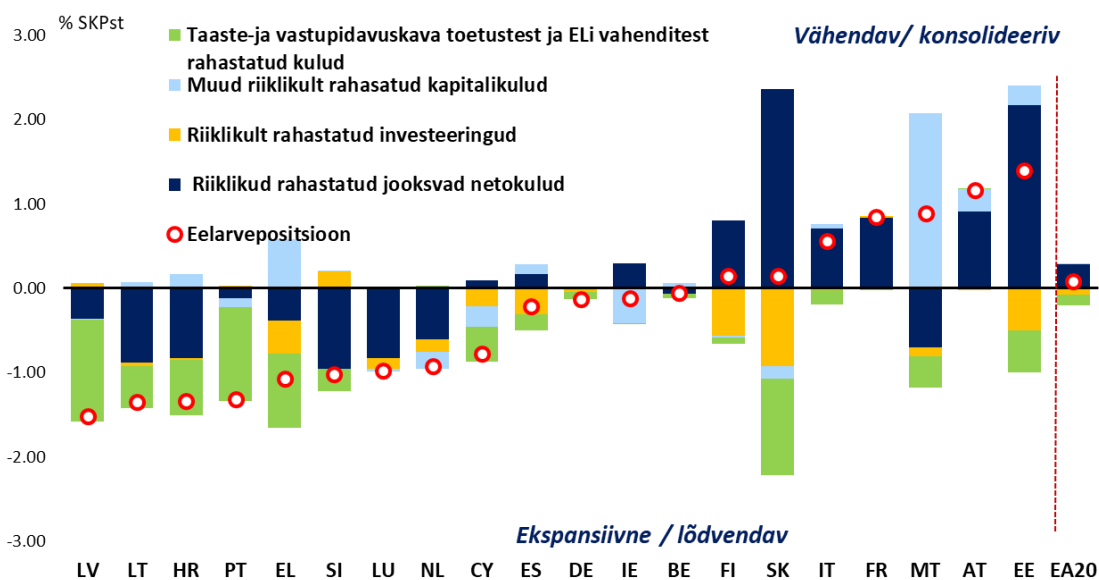
(iii) Euroala riikide eelarvepoliitiline hoiak: 2025 ja 2026

Prognosi kohaselt on euroalal 2025. aastal eelarvepoliitiline hoiak üldjoontes neutraalne, kuid riikide vahel on märkimisväärsed erinevusi²². Jooksvate netokulude vähenemist peaks suures osas tasakaalustama avaliku sektori investeeringutest ja ELi rahastatavatest kulutustest tulenev ekspansiivne tõuge. Eelarvesuundumused on aga liikmesriigiti endiselt erinevad, ulatudes vähenemisest 1,4 % SKPst Eestis kuni suurenemiseni 1,5 % SKPst Lätis (joonis 6). Selline erinevus on osaliselt tingitud uue majanduse juhtimise raamistiku ülesehitusest, mille kohaselt varieeruvad liikmesriikidele esitatavad eelarve kohandamise nõuded johtuvalt nende eelarveprobleemidest, ning osaliselt sellest, milline on taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulude mõju eelarvele.

²² Eelarvepoliitilise hoiaku hindamiseks kasutatav netokulude koondnäitaja sisaldab ka taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavaid kulusid. Eelarvepoliitilist hoiakut peetakse üldiselt neutraalseks, kui selle väärtus on vahemikus -0,25 % kuni + 0,25 % SKPst, ning vastavalt ekspansiivseks (-) või pärssivaks (+), kui see jääb väljapoole seda vahemikku.

2025. aastal rakendavad pärssivat eelarvepoliitikat eeldatavasti viis euroala liikmesriiki, ekspansiivset poliitikat järgivad üheksa liikmesriiki ja kuus liikmesriiki säilitavad üldiselt neutraalse eelarvepoliitika. Suure võlakooomusega liikmesriikidest peaks Itaalia, Prantsusmaa, Austria, Slovakkia ja Soome üldist eelarvepoliitikat kujundama prognoosi järgi peamiselt jooksvate netokulude vähendamine. See komponent on eeldatavasti ekspansiivne viies euroala riigis kümnest, kes saavad kasutada riigipõhise kaitsekulude vabastusklausli alusel võimaldatavat paindlikkust. Enamikus liikmesriikides peaksid riiklikult rahastatavad investeeringud – peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavad kulud – võimaldama majandusele kvaliteetset eelarvetoetust. Kolmes liikmesriigis (Soome, Slovakkia ja Eesti) peaks riiklikult rahastatavate investeeringute panus olema prognoosi järgi vähemalt 0,5 % SKPst. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning muude ELi rahastatavate kulude panus peaks seitsmes riigis (Eesti, Kreeka, Horvaatia, Leedu, Portugal, Slovakkia ja Läti) olema prognoosi järgi vähemalt 0,5 % SKPst. Ühegi euroala liikmesriigi puhul ei ole oodata selle komponendi vähendamist.

Joonis 6. Eelarvepoliitiline hoiak ja euroala liikmesriikide eelarve komponendid, 2025

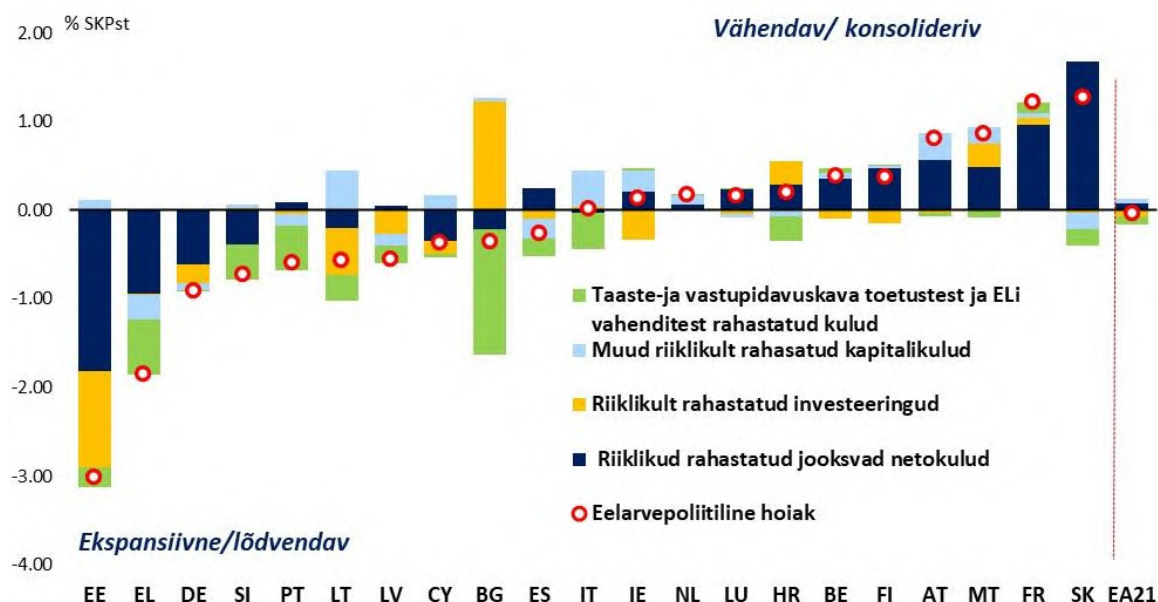
Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos.

Euroala üldine eelarvepoliitiline hoiak peaks 2026. aastal olema neutraalne, mis tuleneb nii liikmesriikide kui ka ELi eelarvest. Soovitatud netokulude kavad annaksid 2026. aastal euroalal üldiselt neutraalse eelarvepoliitilise hoiaku, kusjuures ekspansiivsemat eelarvepoliitikat toetaks riigipõhise kaitsekulude vabastusklausli alusel võimaldatud paindlikkus. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi kohaselt on eelarvepoliitiline hoiak euroalal 2026. aastal üldjoontes neutraalne. Mõne liikmesriigi ekspansiivset eelarvet ning taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste ja muude ELi vahendite (mis ei sisaldu netokuludes) üha suuremat kasutamist peaksid tasakaalustama eelarvepiirangud teistes liikmesriikides.

Eelarvepoliitika peaks jääma 2026. aastal euroala riikide lõikes mitmekesiseks. 2026. aastal peaksid kuus euroala liikmesriiki rakendama pärssivat eelarvepoliitikat, kümme

liikmesriiki ekspansiivset eelarvepoliitikat ning viis liikmesriiki üldjoontes neutraalset eelarvepoliitikat. Euroala liikmesriikide 2026. aasta eelarvepoliitiline hoiak peaks jääma vahemikku alates vähendamisest 1,3 % SKPst Slovakkias kuni suurenemiseni 3,0 % SKPst Eestis. Enamikus euroala liikmesriikides peaksid üldise eelarvepoliitilise hoiaku peamiseks suunajaks olema prognoosi järgi jooksvad netokulud, kusjuures Soomes, Austrias, Maltal, Prantsusmaal ja Slovakkias tuleb prognoosi järgi märkimisväärne vähenemine (0,5 % SKPst või rohkem). Enamikus liikmesriikides peaksid riiklikult rahastatavad investeeringud ning eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavad kulud võimaldama majandusele kvaliteetset eelarvetoetust. Kreeka, Portugali ja Bulgaaria puhul tuleneb eelarvepoliitika ekspansiivsus suuresti sellest, et taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamine prognoosi kohaselt kiireneb.

Joonis 7. Eelarvepoliitiline hoiak ja euroala liikmesriikide eelarve komponendid, 2026

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos.

(iv) Eelarvepoliitika asjakohasus ja poliitikameetmed

Eelarvepoliitilise hoiaku asjakohasust võib vaadelda kolmest erinevast vaatenurgast.

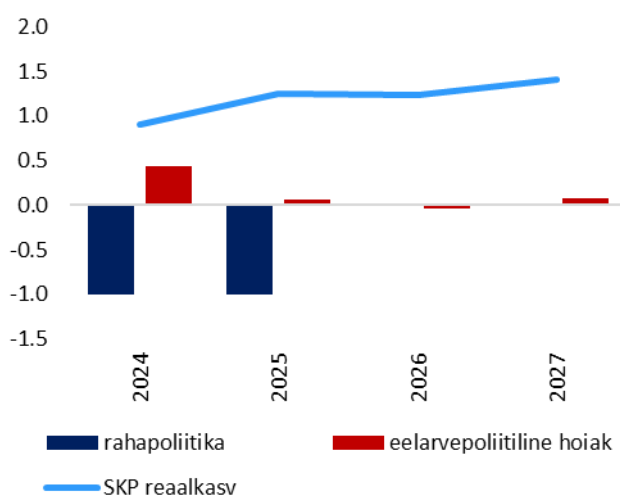
2025. ja 2026. aasta eelarvepoliitiline hoiak on makromajanduslikust vaatenurgast asjakohane. 2025. aasta üldjoontes neutraalne eelarvepoliitiline hoiak on täiendanud Euroopa Keskpanga lõdvemat rahapoliitikat, kuid inflatsioon jätkab vähenemist ja majanduskasvu väljavaateid varjutab endiselt suur ebakindlus. 2026. aastal on eelarvepoliitika üldjoontes neutraalne, mis on kooskõlas inflatsiooni eeldatava stabiliseerumisega ligikaudu 2 % juures, kahjustamata keerulises ülemaailmses keskkonnas endiselt mõõduka majanduskasvu väljavaadet, kui SKP lõhe on endiselt (vähesel määral) negatiivne²³.

²³ Euroala keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv on 2026. aastal hinnanguliselt 1,2 %.

Teiseks näib eelarvepoliitika komponentide seisukohast asjakohane. 2025. ja 2026. aasta eelarves ette nähtud investeeringud stimuleerivad keskpika perspektiivi potentsiaalset majanduskasvu. Kuigi jooksvaid netokulusid edaspidi piiratakse, kuna mitmes liikmesriigis on vaja eelarvet konsolideerida, säilivad riiklikult rahastatavad investeeringud. Investeeringute koguhulka suurendab ka taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest rahastatavate kulude suurenemine, sest taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise lõpptähtaja lähenedes on selle rakendamine kiirenenud. Lisaks näib eelarvepoliitika olevat kooskõlas vajadusega suurendada kaitsekulutusi ja mitme euroala liikmesriigi puhul aktiveeritud riigipõhise kaitsekulude vabastusklausliga, innustades samal ajal kaitsega mitte seotud kulutuste konsolideerimist.

Geograafilise jaotuse seisukohast näib euroala 2025. ja 2026. aasta eelarvepoliitiline hoiak üldiselt kooskõlas suurte võlakprobleemidega liikmesriikide vajadusega konservatiivse eelarvepoliitika järele. Enamik suure võlakoormuse ja suure eelarvepuudujäägiga liikmesriike on tegelikult asunud piirama riigieelarvest rahastatavaid netokulusid. Siiski ei ole prognoosi järgi mõnes suure võlakoormaga liikmesriigis riikliku eelarve põhine eelarvepoliitiline hoiak pärssiv, kuna riigipõhise vabastusklausliga antav paindlikkus võimaldab suuremaid kaitsekulutusi²⁴. Mitmes liikmesriigis on ekspansiivne eelarvepoliitiline hoiak prognoosi järgi suuresti tingitud ka taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamise kiirenemisest.

Joonis 8. Euroala rahapoliitiline hoiak ja eelarvepoliitiline hoiak

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognoos ja EKP

Märkus: rahapoliitilist hoiakut mõõdetakse EKP hoiustamise püsivõimaluse intressimäära üldise muutusena aasta jooksul.

²⁴ Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse seisukohast on oluline kulutuste see osa, mida rahastatakse riiklikult (st ilma ELi rahastuse mõju arvestamata), nii et nende põhjal arvatav eelarvepoliitiline hoiak peaks suurte eelarveprobleemidega liikmesriikides olema pisut pärssiv.

IV LISA. ÜLEMÄÄRASE EELARVEPUUDUJÄÄGI MENETLUS

Pärast kevadpaketi avaldamist võttis nõukogu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel vastu muudetud soovitusel nii Rumeenia kui ka Belgia kohta ning otsustas algatada Austria suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse, mille tulemusel võeti ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel vastu Austria soovitus. Kõigile kolmele liikmesriigile kehtestati tõhusate meetmete võtmise tähtajaks 15. oktoober 2025.

Allpool antakse hinnang ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse soovitusel järgimisele (võttes vajaduse korral arvesse kaitsekuluste riigipõhise vabastusklausli alusel lubatud paindlikkust). Nende ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega riikide kohta, kes esitasid sügisel eelarvekava, on üksikasjalikum hinnang esitatud eelarvekava käsitlevates arvamustes, milles keskendutakse 2026. aastale.

Austria. Koos nõukogu otsusega, millega tunnustati 8. juulil 2025 Austrias ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu, mille põhjuseks oli mittevastavus eelarvepuudujäägi kriteeriumile, võttis nõukogu vastu ka soovitusel, mille kohaselt tuleks kaotada ülemäärane eelarvepuudujääk 2028. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Austria netokulud suurenema 2025. aastal 2,2 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 2,6 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv 2025. aastal samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 2,6 % piiresse. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 2,1 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 2,2 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv 2026. aastal samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 4,8 % piiresse. Seega järgib Austria nõukogu soovitusel sätestatud netokulude maksimaalset kasvumäära.

Belgia. Pärast Belgia keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kättesaamist, hindamist ja kinnitamist võttis nõukogu 20. juunil 2025 vastu muudetud soovitusel, mis on kooskõlas Belgia keskpika perioodi netokulude kavaga ja millega on ette nähtud ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamine 2029. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Belgia netokulud suurenema 2025. aastal 4,2 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära, milleks on 3,6 %. See tähendab, et 2025. aastal on aastane kõrvalekalle 0,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 0,3 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2025. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 2,9 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära, milleks on 2,5 %. See tähendab, et 2026. aastal on aastane kõrvalekalle 0,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 0,5 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2026. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. Seega järgib Belgia nõukogu soovitusel sätestatud netokulude maksimaalset kasvumäära.

Prantsusmaa. 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Prantsusmaa ülemäärane eelarvepuudujääk 2029. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Prantsusmaa netokulud suurenema 2025. aastal 1,0 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 0,8 %. See tähendab, et 2025. aastal on aastane

kõrvalekalle 0,1 % SKPst. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 4,6 % piiresse. 2026. aastal peaksid netokulud suurenema prognoosi järgi 0,7 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 1,2 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 5,8 % piiresse. Seega järgib Prantsusmaa nõukogu soovitusel esitatud netokulude maksimaalset kasvu 2026. aastal, kuid 2025. aasta puhul on mittevastavuse oht.

Ungari. 18. veebruaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Ungari ülemäärane eelarvepuudujääk 2026. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Ungari netokulud suurenema 2025. aastal 7,6 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 4,3 %. See tähendab, et 2025. aastal on aastane kõrvalekalle 1,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 0,6 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2025. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 7,4 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 4,0 %. See tähendab, et 2026. aastal on aastane kõrvalekalle 1,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 1,9 % SKPst. Isegi pärast riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse sissearvestamist, on kumulatiivne kõrvalekalle prognoosi järgi 2026. aastal ikkagi vaid 0,5 % SKPst. Seega järgib Ungari nõukogu soovitusel esitatud netokulude maksimaalset kasvu 2025. aastal, kuid 2026. aasta puhul on mittevastavuse oht.

Itaalia. 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Itaalia ülemäärane eelarvepuudujääk 2026. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Itaalia netokulud suurenema 2025. aastal 1,2 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 1,3 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära -0,7 % piiresse. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 1,5 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 1,6 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 0,9 % piiresse. Seega järgib Itaalia nõukogu soovitusel sätestatud netokulude maksimummäära.

Malta. 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Malta ülemäärane eelarvepuudujääk 2027. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Malta netokulud suurenema 2025. aastal 4,4 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 6,0 %. Kumulatiivses arvestuses peaks netokulude kasv aga ületama nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära, milleks on 13,8 %. See tähendab, et 2025. aastal on kumulatiivne kõrvalekalle 2,0 % SKPst. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 4,6 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 5,8 %. Kumulatiivselt peaks netokulude kasv ületama nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, mis on 20,4 %, kusjuures kumulatiivne kõrvalekalle on 2026. aastal 1,5 % SKPst. Seega on Maltal 2025. ja 2026. aastal nõukogu soovitusel esitatud netokulude maksimaalse määra suhtes olulise mittevastavuse oht.

Poola. 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Poola ülemäärane eelarvepuudujääk

2028. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Poola netokulud suurenema 2025. aastal 7,1 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 6,3 %. See tähendab, et 2025. aastal on aastane kõrvalekalle 0,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 0,6 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2025. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi 4,2 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 4,4 %. Prognoosi järgi on kumulatiivne kõrvalekalle 2026. aastal 0,5 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2026. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. Seega järgib Poola nõukogu soovitusel sätestatud netokulude maksimaalset kasvumäära.

Rumeenia. Nõukogu võttis 20. juunil 2025 ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 8 kohase otsuse, millega määrati kindlaks, et Rumeenia ei ole võtnud nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitusel järgimiseks tõhusaid meetmeid. 8. juulil 2025 võttis nõukogu vastu läbivaadatud soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu läbivaadatud kava, mille kohaselt tuleks kaotada Rumeenia ülemäärane eelarvepuudujääk 2030. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Rumeenia netokulud suurenema 2025. aastal 3,0 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 2,8 %. See tähendab, et 2025. aastal on aastane kõrvalekalle 0,1 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle 0,1 % SKPst. 2026. aastal peaks netokulude kasv olema prognoosi järgi negatiivne ehk -0,3 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 2,6 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 5,5 % piiresse. Seega järgib Rumeenia nõukogu soovitusel esitatud netokulude maksimaalset kasvu 2026. aastal, kuid 2025. aasta puhul on mittevastavuse oht.

Slovakkia: 21. jaanuaril 2025 võttis nõukogu vastu soovitusel, millega on ette nähtud netokulude maksimaalse kasvu kava, mille kohaselt tuleks kaotada Slovakkia ülemäärane eelarvepuudujääk 2027. aastaks. Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosi järgi peaksid Slovakkia netokulud suurenema 2025. aastal 2,5 %, mis ei ületa nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 3,8 %. Kumulatiivses arvestuses jääb netokulude kasv samuti nõukogu soovitatud maksimaalse kasvumäära 10,3 % piiresse. 2026. aastal peaks Slovakkia netokulude kasv olema prognoosi järgi 1,7 %, mis ületab nõukogu soovitatud maksimaalset kasvumäära, milleks on 0,9 %. See tähendab, et 2026. aastal on aastane kõrvalekalle 0,3 % SKPst ja kumulatiivne kõrvalekalle -1,0 % SKPst. Võttes aga arvesse riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkust, jääb prognoositud kumulatiivne kõrvalekalle 2026. aastal riigipõhise vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiresse. Seega järgib Slovakkia nõukogu soovitusel sätestatud netokulude maksimaalset kasvumäära.

V LISA VÕLA JÄTKUSUUTLIKKUSE ANALÜÜS

Käesolevas lisas esitatakse määruse (EL) nr 473/2013 artikli 7 kohane analüüs, mis käsitleb valitsemissektori võla tundlikkust võimalike makromajanduslike šokkide suhtes. Et hinnata SKP nominaalkasvu ohustavate riskide, finantsturgude arengu ja valitsemissektori

eelarvepositsiooni mõjutavate eelarvešokkide võimalikku mõju valitsemissektori võla dünaamikale,²⁵ kasutatakse stohhastilisi võlaprognoose.

Stohhastilised prognoosid lähtuvad ühest nn keskse võlaprognoosi stsenaariumist aastateks 2026–2030, võttes arvesse makromajanduslikku ebakindlust. Selle stsenaariumi puhul lähtutakse tavapärasest eeldusest, et pärast prognoosiperioodi viimast aastat eelarvepoliitika ei muutu²⁶. Seega ei võeta selles arvesse 2026. aasta järgsesse aega ulatuvaid eelarve konsolideerimise kohustusi, mis liikmesriigid on keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitanud.

Keskse stsenaariumis eeldatud makromajanduslike tingimuste suhtes rakendatakse šokke, et saada võimalike võlasuundumuste jaotus (joonise 9 diagrammil moodustuv koonus). Koonus kajastab suurt hulka võimalikke makromajanduslike tingimusi, pidades silmas, et modelleeriti kuni 10 000 šoki mõju majanduskasvule, lühi- ja pikaajalistele intressimääradele ning esmasele eelarvepositsioonile. Nende šokkide suurus ja korrelatsioon kajastab varasemat volatiilsust ja nende muutujate vahelisi suhteid. Diagrammid annavad seega tõenäosuslikku teavet võlasuundumuste kohta euroalal, võttes arvesse majanduskasvu, intressimäärasid ja esmast eelarvepositsiooni mõjutavaid võimalikke šokke, mille suurus vastab varasematele arengutele.

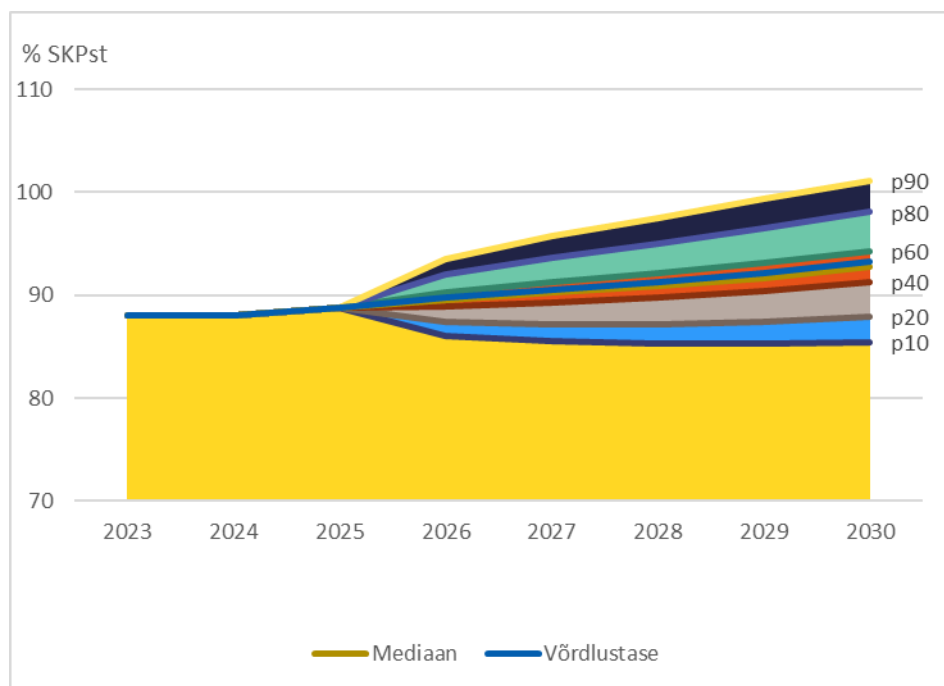
Diagrammil on keskse stsenaariumi kohaselt prognoositud võlasuundumust kujutatud punase joonena. Simulatsioonide mediaantulemus on näidatud musta katkendjoonega. Koonus hõlmab 80 % kõigist võimalikest võlasuundumustest ning selles ei kajastu 20 % kõige vähem tõenäoliste šokkidega seotud suundumused. Koonuse erinevalt viirutatud alad kajastavad võimalike võlasuundumuste üldise jaotuse eri osi.

2030. aasta puhul hinnatakse võla mediaanväärtuseks 92,7 % SKPst, s.t on võrselt tõenäoline, et tegelik võlg on sellest suurem või väiksem. Samal ajal osutab lähtestsenaarium võlasuhte mõningasele tõusule järgmise viie aasta jooksul ja stohhastiliste prognooside kohaselt on 75 % tõenäosus, et võlg on 2030. aastal tegelikult suurem kui 2025. aastal.

Joonis 9. Diagrammid valitsemissektori võla stohhastiliste prognooside kohta komisjoni lähtestsenaariumi puhul: euroala

²⁵ Käesoleval juhul kasutatud stohhastilise võlaprognoosi meetodika võib leida teosest Bec at al. (2025), „The stochastic simulations of the Commission’s debt sustainability analysis: a refined approach“ (komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi stohhastilised simulatsioonid: täpsustatud meetodika), ECFIN Discussion Paper Series.

²⁶ Komisjoni 2025. aasta sügisprognoosis on arvesse võetud eelarvepoliitilisi meetmeid, mis olid vastu võetud või vähemalt usutavalt välja kuulutatud, ja teavet, mis oli kättesaadav 31. oktoobriks 2025. Pärast 2026. aastat muudetakse struktuurset esmast eelarvepositsiooni üksnes rahvastiku vananemise prognoositud (neto)kulude võrra.

Allikas: komisjoni 2025. aasta sügisprognosis.

Märkus: katkendjoon tähistab mediaani ja punane joon lähtetsenaariumi.